

HET ENERGY CHARTER TREATY

Stopt het ECT de rechtvaardige transitie, of stoppen wij het ECT?

Weinig mensen zullen er ooit van hebben gehoord, maar het Energy Charter Treaty (ECT) is een groot obstakel voor de aanpak van klimaatverandering. Het verdrag biedt energiemultinationals de mogelijkheid overheden aan te klagen als deze beleid invoeren dat hun winsten beperkt. De fossiele industrie maakt dankbaar gebruik van deze mogelijkheid en jagen met miljardenclaims de kosten van de energietransitie verder omhoog.

Het energy wat verdrag?

Het Energy Charter Treaty (Energie Handvest Verdrag in het Nederlands) is een internationaal energieverdrag dat in 1998 in werking is getreden. Het formele doel is om de grensoverschrijdende werking van de energiesector te stimuleren. Nederland was onder leiding van premier Lubbers (CDA) initiatiefnemer van het verdrag.

Het ECT is een gevolg van de interesse van 'Westerse' bedrijven om te investeren in de energiesector van de voormalige Oostbloklanden. Om deze bedrijven te lokken is in het verdrag een aparte juridische structuur opgetuigd die hen moest beschermen tegen de vermeende grilligheid van de nieuw aangetreden regeringen in Oost-Europa.

Op dit moment zijn meer dan 50 landen lid van het verdrag. Het doel is dit aantal de komende jaren flink uit te breiden met vooral landen uit Centraal Azië en Afrika

🔗 [Lees hier meer over het ECT en haar dirty secrets: https://energy-charter-dirty-secrets.org/](https://energy-charter-dirty-secrets.org/)

Nederland stopt met kolen: RWE en UNIPER eisen miljarden

Neem RWE en UNIPER, twee grote energieproducenten. Zij dienden bij de Nederlandse overheid schadeclaims in reactie op het verbod om per 2030 kolen te stoken voor de energieopwekking. Ze gebruikten hiervoor juridische clausules in het ECT die dit mogelijk maken. RWE wil 1,4 miljard, en Uniper 850 miljoen euro ter compensatie voor de kolencentrales die zij in 2015 en 2016 hebben geopend.

Je leest het goed: in dezelfde periode waarin het historische Klimaatakkoord van Parijs werd afgesloten, hadden deze bedrijven het lumineuze idee een centrale te openen die draait op een van de grootste veroorzakers van klimaatverandering: steenkool. Deze slechte investeringsbeslissing willen de bedrijven nu afwentelen op de belastingbetaler. Nog een pikant detail: RWE ontving tussen 2016 en 2020 930 miljoen euro subsidie voor het meestoken van biomassa. Over deze zaken zal nu, achter gesloten deuren en buiten de nationale rechtsgang om, worden besloten in een arbitragepanel.

🔗 [Lees hier meer over deze zaak: https://somo.nu/ect](https://somo.nu/ect)

ISDS: Bedacht door Shell en mogelijk gemaakt door de Nederlandse overheid

Het juridische vehikel in het verdrag waarmee energiebedrijven overheden kunnen aanklagen staat bekend als ISDS (*Investor to State Dispute Settlement*). Ook ISDS heeft Nederlandse wortels. Het waren juristen van Shell die dit systeem vijftig jaar geleden bedachten. Het doel: investeringen beschermen tegen inmenging door overheden. Doet een overheid iets dat de winsten mogelijk in gevaar brengt dan kan een internationaal bedrijf bij speciaal hiervoor opgerichte arbitragehoven een zaak indienen.

In plaats van een rechter buigen zich drie arbiters over de zaak. Eén aangesteld door het bedrijf, de ander door de overheid en een derde die door allebei wordt gekozen. Waar in de normale rechtsgang de rollen helder zijn verdeeld, is er in de arbitrage-wereld sprake van voortdurend wisselende petten. Iemand die in de ene zaak de eisende partij (bedrijfsleven) vertegenwoordigt kan in een volgende zaak voor de verdedigende partij (de overheden) werken.

De bedragen waar deze zaken over gaan zijn gigantisch. Het gaat vaak over honderden miljoenen euro's, soms zelfs over miljarden (zoals bij de RWE-zaak). Een aanzienlijk deel hiervan blijft aan de strijdstok hangen van de arbiters die miljoenen in rekening brengen. In beroep gaan tegen een uitspraak is niet mogelijk. Omdat veel achter gesloten deuren plaatsvindt is het lastig om een exact te benoemen hoeveel geld er in totaal is gemoed met dit type claims. Wel is met zekerheid te zeggen dat er minimaal 570 miljard dollar is uitgekeerd door overheden. Voor enkel de zaken die vanuit Nederland zijn aangespannen gaat het om maar liefst 100 miljard dollar.

Niet alleen was Nederland vijftig jaar geleden bedenker van dit systeem, het is op de Verenigde Staten na het land dat het meest wordt gebruikt om zaken aan te spannen. Twaalf procent van alle ISDS-zaken wordt vanuit Nederland gestart. Van deze bedrijven is slechts een op de acht ook daadwerkelijk een Nederlands bedrijf. De rest zijn brievenbusfirma's die hier zijn gevestigd om gebruik te kunnen maken van het uitgebreide netwerk van Nederlandse handel- en investeringsverdragen die zo'n ISDS-clausule bevatten.

🔗 [Meer lezen over de geschiedenis, heden en toekomst van ISDS kan hier: https://www.tni.org/50jaarISDS](https://www.tni.org/50jaarISDS)

De rechtvaardige transitie naar een fossielvrije toekomst staat onder druk

Energiebedrijven hebben via het ECT succesvol overheden aangeklaagd om milieuregels aan de kant te zetten. Ook is er veel geld uitgekeerd door overheden: 52 miljard dollar in totaal. Nu we mondiaal aan de vooravond staan van een noodzakelijke transitie naar een fossielvrije toekomst kan dit bedrag de komende jaren nog veel hoger worden. Het is een extreem machtsmiddel voor fossiele bedrijven. Nota Bene: dit zijn dezelfde bedrijven die eerder twijfel zaaiden over het bestaan van klimaatverandering en via uitgekende lobbystrategieën lange tijd effectief klimaatbeleid hebben tegengehouden. Nu gebruiken ze het ECT om nogmaals te vertragen en te cashen.

Stopt het ECT de rechtvaardige transitie, of stoppen wij het ECT?

De vraag stellen is hem beantwoorden. We kunnen niet langer wachten, onze toekomst staat letterlijk op het spel. De afgelopen tijd zijn er uit heel Europa ruim 1 miljoen handtekeningen verzameld tegen dit verdrag. Honderden (klimaat)organisaties hebben landen opgeroepen om voor de klimaatop in Glasgow (COP26) uit het ECT te stappen, en ook de nationale parlementen beginnen zich te roeren.

Colofon

Een uitgave van Transnational Institute (TNI), de Goede Zaak, Handel Anders!, FNV, Milieudefensie

Tekst Niels Jongerius (TNI)

Redactie Jilles Mast, Platform Authentieke Journalistiek - www.authentiekejournalistiek.org
met dank aan Sara Murawski (Handel Anders), Peer de Rijk (Milieudefensie), Jan Schrieffer (FNV)

Illustraties Michelle Tylicki (www.michelletylicki.info)

Vormgeving Karen Paalman (www.gettos.nl)

MEER WETEN EN IN ACTIE KOMEN:

Op deze website kun je (veel) meer informatie vinden over het ECT (in het Engels), waaronder rapporten, infographics en problematische ECT zaken.

🔗 <https://energy-charter-dirty-secrets.org>

Wil je meehelpen dit verdrag om zeep te helpen?

🔗 <https://campagnes.degoedezaak.org/campaigns/stop-met-het-ect>

of scan deze QR code om de campagne van de Goede Zaak te ondersteunen

